

Магістр 2 року навчання
факультету економічної інформатики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотация. Розглянуто питання підвищення ефективності аналітичного процесу в дослідженні фінансової стійкості підприємства. Акцентовано увагу на специфіці оцінок фінансової стійкості. Визначено доцільність розгляду взаємозв'язку типів фінансової стійкості та стратегій.

Аннотация. Рассмотрены вопросы повышения эффективности аналитического процесса в исследовании финансовой устойчивости предприятия. Акцентировано внимание на специфике оценок финансовой устойчивости. Определена целесообразность рассмотрения взаимосвязи типов финансовой устойчивости и стратегий.

Annotation. The problems of increasing the efficiency of the analytical process in the study of financial stability of a company are considered. Attention is focused on specific estimates of financial stability. The feasibility of the relationship between the types of financial stability and strategies is defined.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова стійкість, платоспроможність.

Мета статті полягає у визначенні загальної схеми аналітичної оцінки фінансової стійкості підприємства.

Нові умови господарювання визначають й нові вимоги щодо виокремлення змістовної сутності економічних понять, що формують теоретичну основу певного дослідження. В цьому контексті не є винятком дослідження фінансового стану господарської структури.

Розгляд сутності "фінансовий стан" доречно розпочинати з традиційних, загальноновживаних тлумачень, що формують етимологію поняття.

Так, перш за все, стан визначається як:
перебування у будь-якому положенні;
наявний стан речей і відносин між ними.

Тобто стан відображає вже існуюче положення, характеристики якого в реальності бувають тільки реалізованими.

У вітчизняній та закордонній літературі характеристиками фінансового стану виступає стійкість, надійність, незалежність, стабільність, гнучкість, сталість.

Стійкість визначає властивість не підпадати під вплив і може трактуватися як постійність, перебування в одному стані.

Надійність забезпечує досягнення мети, або рівень постійності, з яким певний інструмент вимірювання дозволяє надавати різним випадкам певні значення. Крім того, це можливість об'єктів, товарів зберігати необхідні властивості, виконувати задані функції протягом заданого строку. Тобто надійність треба сприймати як можливу вільність від похибки виміру. Вона буде тим вище, чим менше похибка виміру.

Незалежність передбачає існування поза залежністю від чого-небудь й виражається самостійністю або неможливістю виведення передбачення певної теорії й її заперечень з даної сукупності пропозицій [1].

Так, під стабільністю найчастіше розуміють стійкість, незмінність, постійність або перебування в одному стані.

Легкість зміни залежно від будь-чого або здатність легко пристосовуватися до обставин й часто розв'язувати різні проблеми характеризується гнучкістю.

Сталість визначається як рівновага й становить певне співвідношення частин чи сторін певного процесу, що майже завжди має кількісне вираження або є "життєздатним розвитком", а за сенсом – "самопідтримуваним розвитком". Під рівновагою також розуміють всебічно збалансований розвиток.

Таким чином, здатність перебування в певному положенні (стані) може забезпечуватися такими характеристиками, як:

властивість не підпадати під вплив;
постійність виконання заданих функцій, зберігаючи свої характеристики в певних межах,
що забезпечується певним рівнем точності виміру;
самостійність існування;
життєздатний збалансований розвиток;

здатність легко пристосовуватися до нових обставин.

Виходячи з того, що наведені характеристики стану є певною мірою взаємопов'язаними, правомірно вибудувати таке: базовою характеристикою стану є його стійкість, котра проявляється залежно від існуючих умов, через стабільність та (чи) сталість й обумовлюється надійністю.

Розглядаючи стан як відображення властивостей певних об'єктів та їх відношень задля вирішення конкретного завдання дослідження, логічно слід виходити на поняття системи. Стан системи є характеристикою системи на даний момент її функціонування й визначається значеннями параметрів чи змінних у певний момент часу.

Щодо стану системи, то виокремлюють стан входу, внутрішній стан та стан її виходу.

Якщо стан входу системи є вектором значень вхідних параметрів і відображенням стану зовнішнього середовища, то внутрішній стан системи залежить від стану входу та початкового стану внутрішніх параметрів і є вектором значень її внутрішніх параметрів. Вихідні параметри, що є результатом діяльності, не завжди повністю, однозначно й своєчасно відображають стан системи.

Розвиток підприємства передбачає його зміну у часі. Загальновідомим є той факт, що якщо система здатна переходити з одного стану в інший, то мова йде про безперервний або дискретний процес зміни стану. Причому дискретний процес може розглядатися як система, що складається з сукупності станів, котрі пов'язані послідовністю їх зміни.

Залежно від зміни стану системи в часі виокремлюють:

статичну систему, стан якої не змінюється в часі;

динамічну – ту, що змінює свій стан в часі, або перехід з одного стану в інший здійснюється внаслідок деякого процесу.

Враховуючи те, що функція системи є її властивістю, виокремлюють стан системи через її функцію, що справедлива в зазначений момент часу.

Тобто стан системи можна розглядати як:

стан її параметрів;

стан її функції, що, у свою чергу, залежить від стану структури й параметрів.

Значення стану системи дозволяє прогнозувати значення її вихідних змінних. Для стаціонарних систем характерною є ситуація, коли функція не змінюється протягом певного періоду існування системи.

Якщо функція системи змінюється протягом часу, то система є нестаціонарною. Нестаціонарна система реагує на одні й ті ж збурення, що мали місце в різні періоди часу.

Серед загальних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства використовують:

традиційний;

ресурсний;

ресурсно-управлінський;

заснований на використанні схематичного аналізу;

заснований на використанні теорії нечітких множин [2].

Якщо перші три підходи реалізуються в межах коефіцієнтного методу та дозволяють виокремити умови й показники, котрі наведені в порядку зменшення рейтингу значущості, то методи й моделі на основі стохастичного аналізу визначають надійність висновків щодо можливостей втрати фінансової стійкості.

Теорія нечітких множин дозволяє відбору окремих показників визначити міру ймовірності рівня фінансової стійкості, що визначається.

Таким чином, поєднання зазначених методів є доцільним за умов специфіки розвитку підприємства та рівня його платоспроможності.

Наук. керівн. Серова І. А.

Література: 1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібн. / О. Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с. 2. Бурак Л. Д. Фінанси підприємств : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / Л. Д. Бурак, Є. В. Вакуленко, А. П. Куліш. – К. : КНЕУ, 2003. – 165 с. 3. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : навч. посібн. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП "Рута", 2003. – 680 с.